

ZNAK OSPORAVANJA

Jean Guitton, *Isus, preveo i izdao Filip Mašić, D. I., Zagreb, 1977.*

Domagoj Šubić

Naše se je čitateljstvo zadnjih godina susretalo s djelima Jeana Guittona na hrvatskom jeziku. HKD sv. Cirila i Metoda objavilo je dvije njegove brošure. S ovim Mašićevim prijevodom imamo priliku da još bolje upoznamo duh i misao ovog francuskog akademika. Zapravo, u ovoj se knjizi izravno susrećemo sa središnjim pitanjem Guittonovih preokupacija, s »problemom Isusa«, kako on kaže, iako je, moramo napomenuti, i ovo izdanje samo dio njegove kristologije.

Guitton je, predstavimo ga, poznati i priznati kulturni i vjerski djelatnik: profesor, filozof, pisac, predavač, akademik, ekumenist, znanstveni radnik i publicist. Praktični katolik, kako to ističu Francuzi. Mi smo se jednom nešto opširnije osvrnuli na nj i njegovo djelo u *Crkvi u svijetu*, br. 1, 1973. pod naslovom *Poklonik istine i vjere*. Možda je i ovdje potrebno istaknuti tu njegovu temeljnu označnicu: vjera i istina predstavljaju u njegovim očima istu stvarnost, koja je čovjeku dostupna: »Ja sam se divio tome«, kaže on, »što je katolicizam uvijek isповijedaо svoje uvjerenje i sposobnost razuma da spozna Boga.«

Osvrćući se ovdje na njegovu studiju *Isus*, moramo naglasiti da se Guitton već dugo bavi teološko-filozofskom i biblijskom problematikom, »problemom Isusa«, kako se on izražava. Ta tema predstavlja osnovno pitanje u njegovu poznatom nizu *Suvremena misao i katolicizam*. Podsjetimo li da je Utjelovljenje središnja os i glavna specifičnost kršćanstva kao vjere, osjetit ćemo važnost Guittonova »problema« i, dakako, ovoga djela koje se svrstava u istu liniju. S Kristom se i njegovim Božanstvom, zapazio je davno Guitton, afirmira i raste kršćanska vjera, bez Kristova se Božanstva osipa i ruši.

Vješt logičnom rasuđivanju, izvrstan poznavalac teoloških kretanja i suvremenih sumnja i nemira, Guitton u ovome djelu smireno i znalački pristupa raščlanjivanju i rješavanju svojega pitanja. Iako se njegova kristologija u cjelini ne zasniva toliko na egzegezi i uhodanim teološkim metodama, njegove su rasprave temeljite i, što je vrlo važno, današnjem čitatelju bliske i zanimljive: dijaloški su intonirane, racionalno i kritički pisane, uvijek vode računa o suvremenoj misli i vjeri. U njima se osjeća odjek sumnja i nemira njegovih sugovornika i čitatelja koje kao da čuje kako govore: »Opravdaj mi svoje mišljenje jezikom koji nam je pristupačan, ali pri tome ne pretpostavljaj svoju vjeru u njega.«

U biti Guittonov *Isus* je sinteza dugogodišnjih proučavanja i izravno svjedočanstvo njegove vjere. Čitatelj se s jedne strane susreće s postavljenim problemom i »vječnom dilemom« — metodski postupak ide do otvorenog suprotstavljanja kritike religioznoj interpretaciji ključnih činjenica iz Isusova života — s druge, u dijalogu različitih shvaćanja, pred njim iskrsava jasna Guittonova racionalno-mistična nit, koja čitav problem pretvara u sustavnu interpretaciju kršćanskog Creda.

Poznanik velikih protagonista različitog tumačenja povijesnog Krista, sudionik ekumenskih i drugih misaonih i teološko-biblijskih dijaloga u našem stoljeću, Guitton bez uestezanja u ovom djelu ponavlja sumnje i dileme svoje i naše generacije, suočava se s ključnim pitanjima — Kristovo Božanstvo i Uskrsnuće predstavljaju središnje čvorište — nudi medotski razne i različite putove, raspravlja usmeno i pismeno s konkretnim sugovornicima, iznosi svoja i njihova stajališta, kako bi zahvatio problem sa svih strana, u svoj kompleksnosti i važnosti, i ponovno kroz čitavu knjigu jasno afirmirao opravdanje svoje vjere.

Zanimljivo je s kojom vjernošću i simpatijama iznosi svoje susrete i dijaloge s različitim tumačima Isusa i njegova povijesnog života. Njegova drugačija

shvaćanja ni malo ga ne odvajaju od tih ljudi, nego im ga, štoviše, približuju. On im samo jezikom mislioca iznosi svoje uvjerenje. Možda je tu i razlog da mu je gotovo nemoguće, i kad se kritički i pozitivistički postavi prema svom predmetu, prekriti svoju vjeru.

Guitton priznaje npr. da je Uskrsnuće više misterij nego događaj, da uskrslo tijelo nije predmet povijesti, ali se ne odriče povijesnosti i stvarnih činjenica o kojima govori Evanđelje. Vjera je, tvrdi on, posljedica povijesnih činjenica, a nisu bitni evanđeoski iskazi posljedica vjere (123). Prazan grob za nj nije fikcija nego stvarnost. No on se ipak ne zaustavlja na čisto povijesnoj metodi, uzima u obzir i druge faktore. »Osobitost kršćanske poruke«, smatra on, »nije, dakle, niti u povijesnom elementu, niti u misterioznom ili mitskom elementu. Ona je u snazi, u nezamjetljivom, nerazdruživom jedinstvu jednoga i drugoga« (129—30). Njega stoga neće zanimati pojedini povijesni fakti koliko činjenično stanje, bit poruke, npr. »istovjetnost raspetog Isusa s uskrsnulim Isusom (umrli Isus — upozorava Guitton — JEST uskrsnuli Isus)« (130). Dakako da ga takav postupak vodi do sigurnog zaključka i vjere u Kristovo Božanstvo i Uskrsnuće, kao temeljne označnice lika Isusa iz Nazareta.

U doba stvaranja velikih (pre)kritičkih kristologija, kad su romantične literarne životopise zamijenile znanstvene povijesne analize Kristova djela i života, o čemu je u vezi s Kasperovom i Schillebeeckxovom kristologijom bilo dosta riječi u *Crkvi u svijetu* u posljednja tri godišta, možemo kazati da je ovaj Guittonov postupak izraz »srednje linije«, u kojemu susrećemo sve sumnje i poteškoće, ali isto tako i blistavu vjeru jednog mislioca. U tom smislu se ovo djelo danas samo preporuča najširoj čitalačkoj publici. Odras je Guittonove vjere koliko i njegove kritičke metode. Zanimljivo je pisano. Njegov epistularni i dijaloški postupak daju mu potrebnu dinamiku, a suprotstavljaju je mišljenja i isticanje problema privlačnu snagu.

Naš je prevodilac i izdavač korektno obavio svoju dužnost. Posebno ćemo istaknuti vrlo uspjele ilustracije Meštovičevih biblijskih motiva iz Kristova života. Možda bismo mogli napomenuti da se ovdje-ondje osjeća stilska »hrapavost«, koja redovito prati prijevode, a samo ćemo usputno dodati — kad već pišemo u reviji kakva je *Crkva u svijetu* — da se Simone Weil nije »pitao« (202), nego pitala (jer iako je bila dubok mislilac, bila je i simpatična žena); no možda je to i tiskarska pogreška.

U ovo subjektivističko doba kad se svi ponovno moramo potvrđivati u svojoj vjeri i u sve većim kušnjama vremena donositi svoj vlastiti sud o Isusu, vjerujem da će naše šire općinstvo posegnuti za ovim izdanjem i da će se njime stvarno okoristiti.

NOVIJE RAZDOBLJE POVIJESTI SPLITSKOG KAPTOLA

Dr. Ivan Ostojić, *Splitski kaptol u splitsko-makarskoj biskupiji*, Split 1977., str. 232 i 8 listova fotosa.

Slavko Kovačić

Za Božić prošle godine izišla je u izdanju Metropolitanskog kaptola u Splitu najnovija knjiga dra Ivana Ostojića *Splitski kaptol u splitsko-makarskoj biskupiji*. Radi se o nastavku ili drugom svesku knjige koju je 1975. isti pisac objavio kod Kršćanske sadašnjosti u Zagrebu, a o kojoj je kratki prikaz izišao u *Crkvi u svijetu* br. 1, god. 1976, str. 91—93. Dok je prva bila posvećena prošlosti splitskog kaptola od njegovih drevnih početaka pa do 1828. g.,